

Med Duplikatposten

Af Erik Sørensen

Forsendelser med påtegningen "Original / Duplikat" har været kendt i mange år, og er tidligere blevet beskrevet af både Hans Schønning og Ole Maintz i henholdsvis PHT 2010 nr. 4 side 166 og "Grundbog i Analyse af danske Præfilatelistiske Breve" side 37.

Som det også står i de før omtalte artikler stammer begrebet "Original / Duplikat-forsendelser" fra Napoleonskrigen og den deraf følgende engelske blokade af de danske farvande.

Dansk Posthistorisk Leksikon definition af duplikatforsendelser er som følger:

Figur 1: Brevet har i øverste højre hjørne dirigerings påtegningen "Med Dupliqatposten" og i nederste venstre hjørne "Hermed følger et Postsegl K. T.", og på bagsiden karte nummer "6" og General Postamtets segl i sort lak. Det sorte "sørgelak" skyldes kong Kristian VII død dagen før, altså den 13. marts 1808, og skulle bruges i et 1/2 år efter kongens død. Brevet er et Circulaire dateret den 14. marts.

Duplikatforsendelse

"Forsendelse af en kopi samtidig med afsendelsen af originalen til samme modtager og oftest ad en anden rute. Formålet var at sikre sig mod risikoen for, at en forsendelse ikke kom frem. Duplikatforsendelser blev f.eks. benyttet i 1808, da Store Bælt var spærret af englænderne. Der blev i den periode brugt to sejlruter."

Ordningen blev indført ved Cirkulære af 11. november 1807, med følgende tekst:

Promemoria

Ifølge højeste Befaling skal der foruden den almindelige Postgang over Nyborg og Korsør aabnes en nye Postgang med Stæderne paa Øerne hiin Side Beltet over Svendborg og Langeland til Lolland og videre, med hvilken derhen bestemte Breve af Vigtighed fra Kongelige Embedsmænd kunne afsendes in duplo, til hvilken Ende de Kongelige Collegier ere ænnodede om at tilkendegive vedkommende Kongelige Embedsmænd, at de Breve som afsendes in duplo, maa være paategnede, de som skulle gaae over Nyeborg "Original" og de som skulle gaae over Svendborg og til Langeland "Duplicat".

I overensstemmelse hermed haver det Kongelige Postcontoir at kartere og forsende de med Original betegnede Breve paa den sædvanlige Maade, hvori mod de Breve, som ere paategnede Duplicat maae forsynes med et eget Karte til deres Bestemmelsessted med Overskriften "Duplicat-Breve over Langeland" og vedlægges de til Odense bestemte Breve, hvilket Postcontoir er meddeelt de fornødne Forholdsordrer om deres videre Befordring.

Skulle ellers Private forlange Breve afsendte til Stæderne paa Øerne hiin Side Beltet med denne nye Post, da kunne sammee ligeledes modtages og Portoen beregnes efter Brevposttaksten af 28 Martii 1801.

Om den foranførte Forandring maae de corresponderende snarest mueligt underrettes.

General Postamtet. Rendsborg den 11 November 1807

Ved Kongelig Resolution af 1. april 1808 ændredes det til at "duplikatposten" fremover skulle sendes over Nyborg - Korsør og breve påtegnet "Original" og den "almindelige post" skulle sendes via Langeland.

Disse regler var i kraft frem til den 19. december 1808.

At breve påtegnet "Original" eller "Duplikat"

er sjældne siger sig selv, da ordningen kun var i kraft i godt 13 måneder.

Hvor mange forsendelser, der kendes med disse påtegninger, ved jeg ikke, men tankevækkende er det i hvert fald, at langt den overvejende del af det materiale, jeg har set, er påtegnet "Duplikat".

At "Duplikat" forsendelser, i modsætning til "Original" forsendelser skulle opføres på et karte for sig selv, og alene sendes ad den alternative rute, kan være årsag til, at "Duplikat" forsendelser kun kendes med meget lave kartenumre.

Og det, at der kendes så få "Original" forsendelser skyldes måske, at de jo blev karteter og sendt sammen med den "almindelige" post, og at ikke alle derfor måske blev påtegnet "Original".

Men det er en teori, der må stå for min egen regning.

At "duplikat" ruten også har været brugt til andet end "Duplikatforsendelser", mener jeg at kunne dokumentere med min sidste nyerhvervelse til min samling "Grenaas Posthistorie". Se figur 1.

Et K.T. sendt 1808 fra General - Postamtet til «Det Kongelige Postkontor i Grenaee». Circulairet, der er udsendt dagen efter kong Christian VII død den 13. marts 1808 har følgende tekst:

Promemoria.

Hans majestæt Kongen har befalet, at hvor Allerhøjstsammes Navnetræk skal bruges, skal det gøres saaledes, som hoslagte Aftryk udviser.

Ved herom at underrette det Kongelige Postkontor til allerunderdanigst Iagttagelse i ethvert Tilfælde, hvor Hans majestæt Kongens Chiffer ved Postkontoret skal anvendes, fremsendes tillige til Afbetjening i Fremtiden et nyt Postsegl, hvori den nu regerende Konges Navnetræk er anbragt, og hvori det hidtil brugte Postsegl hertil maatte indsendes.

General-Postamtet den 14 marts 1808.

Med Circulairet har der i brevets øverste højre hjørne med en knappenål været vedhæftet et prøvaftryk af det nye postsegl med den nyindsatte kong Frederik VI navnetræk. Knappenålen sidder der stadig efter godt 200 år.

I modsætning til hovedparten af de andre "Original" og "Duplikat" breve jeg har kendskab til, er der her ikke tale om en håndskrevet meddelelse, men et trykt Circulaire. Ej heller er brevet hverken inden i eller uden på påskrevet

"Duplikat". Men som noget hidtil ukendt har brevet fået dirigerings påtegningen "Med Duplikatposten".

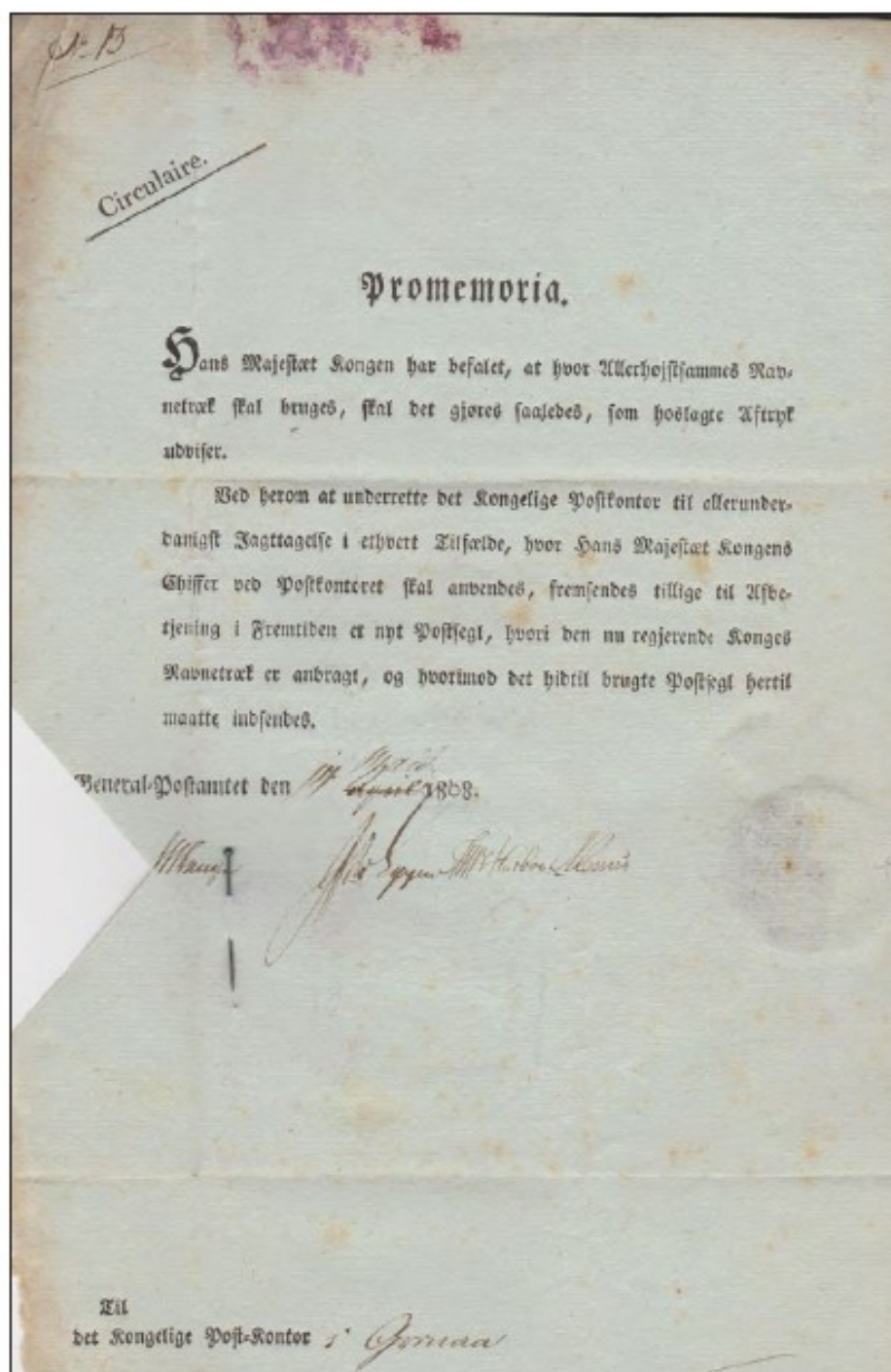
Hvorfor man har valgt at sende Circulairet til Grenaa "Med Duplikatposten", og ikke med den ordinære post, kan der jo være mange teorier om. Men et spørgsmål, der også melder sig, er, er det kun Circulairet til Grenaa, der er sendt "Med Duplikatposten", alle andre postkontorer har givet vis også modtaget dette Circulaire?

I tilfælde af at alle Circulairene den 14. marts 1808 blev sendt "Med Duplikatposten", hvorfor er der så ikke på et tidligere tidspunkt fremkommet breve med denne påtegning?

Eller kan det være fordi, at Circulairet til Grenaa ikke var kommet med den ordinære post sammen med alle de andre, og at man efterfølgende har skønnet, at det derfor ville være hurtigst at sende brevet "Med Duplikatposten"?

Så måske er det bare på baggrund af en tilfældighed, at denne sjældenhed er opstået.

Spørgsmålene, der melder sig, kan være mange. Men et er i hvert fald sikkert, og det er, at det

er det eneste registrerede brev med dirigerings påtegningen "Med Duplikatposten"

At brevet så er sendt i den første og korteste periode, hvor forsendelsen skete via Langeland, gør jo ikke brevet ringere.

Kommentarer og supplerende oplysninger modtages gerne på grenaaposthistorie@gmail.com.

Med Duplikatposten

Rettelse

Af Erik Sørensen

Det er altid rart, når man kan konstatere, at ens artikel er blevet læst.

Det er også sket med min artikel i PHT nr. 2 2015 side 53.

Kort efter at bladet var udkommet fik jeg en opringning fra Ole Maintz, hvor han, som nu kun Ole kan spørge.

Er du nu sikker på, at brevet er sendt den 14. marts 1808 og ikke den 14. maj 1808, og det må jeg jo efter at jeg igen, har haft brevet under lup give ham ret i.

Brevet er sendt fra General-Postamtet den 14. Maj 1808, efter at datoen 14. april er rettet til den 14. maj.

Månedens navn er i begge tilfælde skrevet med blæk og ikke som sædvanligvis trykt.

Jeg har efterfølgende haft lejlighed til at se en kopi af samme Cirkulaire sendt til Ribe, hvor datoen er rettet fra den 10. april til den 10. maj 1808. Kopien viste kun indholdet og ikke den ud-

vendige side af brevet, så jeg kan ikke se, om det også bære påtegningen "Med Duplikatposten". Eller om det er fordi, at brevet til Grenaa ikke var kommet med den 10. maj, at det blev sendt «Med Duplikatposten».

At datoen flyttes to måneder, ændrer jo også ved ad hvilken rute, brevet er kommet til Grenaa. For da ruterne for henholdsvis «Duplikat» og «Original» brev blev byttet om fra den 1. april 1808, så er brevet jo ikke, som først antaget, sendt af ruten via Langeland, men i stedet over Nyborg - Korsør, og så bliver duplikat ruten jo lige pludselig den korteste vej fra København til Grenaa. Men da det først er sendt to måneder senere end først antaget, så passer det også bedre med, at General-Postamtet har haft tid til at få fremstillet de nye postsegl.

Men det ændre jo alt sammen ikke noget ved den ualmindelige påtegning, «Med Duplikatposten».